

Juryrapport prijsvraag Atelier Malkovich

De vraag was: ontwerp een atelier voor de kunstenaar van vandaag, uit te voeren op schaal 1:2. Verheugend was het grote aantal inzendingen voor de prijsvraag onder de titel Atelier Malkovich. Maar liefst 77 presentaties bereikten de jury.

Een flink deel van de inzenders was ervan overtuigd dat het kunstenaarsatelier van vandaag een minimalistisch en vooral mobiel gebouwtje moet zijn. De jury zag kubussen, dozen en bolvormen, al dan niet op wielen of vervoerbaar op een dieplader.

Een ander in het oog springend deel van de inzendingen dacht bij een kunstenaars-atelier meteen aan een kunstenaarskolonie en bedacht een hele wijk of een modulair geschakeld patroon van kunstenaarsonderkomens.

Een derde facet dat in een flink aantal gevallen het ontwerp domineerde was de notie dat een kunstenaars-atelier niet zozeer een werkplaats als wel een expositieruimte moest zijn.

Dan waren er nog de ontwerpen die het atelier als raakpunt van binnen en buitenwereld heel letterlijk namen en in hun vormgeving metaforen lieten terugkomen die de denkbeelden van de makers monumentaal verbeeldden.

Tot slot moeten de ontwerpen vermeld worden die zich vooral richtten op het Malkovich-effect, de schaal 1:2. Veel architecten losten de kwestie op door alles flink groot te ontwerpen zodat er genoeg over zou blijven in de uitvoering. Anderen bedachten iets dat als constructie-principe een schaalverschuiving of een babouschka-effect hadden.

Nadat de juryleden individueel een schifting hadden aangebracht en uit de totale oogst ieder zo'n tien favorieten aan hadden gewezen, vond een tweede ronde plaats. De presentaties van de 35 overgebleven kandidaten werden nog eens bekeken, nu in groepsverband en begeleid door de uitwisseling van kritiek, argumenten en vragen. Na afloop daarvan bleven 18 ontwerpen over. Daaruit werden in een derde ronde de acht uiteindelijke winnaars gekozen.

Daarbij keek de jury allereerst naar de manier waarop in het ontwerp een oplossing voor de gevraagde functie (kunstenaarsatelier) was verwerkt. Welke opvatting van de kunstenaar en zijn werk sprak daar uit? Hoe vindingrijk of kritisch, diepzinnig of verrassend was het ontwerp in dit inhoudelijke opzicht?

Het tweede waar we op letten was de esthetische verschijning van het ontwerp. Was het met gevoel voor verhoudingen, ruimtelijk inzicht en visuele verfijning gemaakt? Had het ontwerp een visuele overtuigingskracht?

Het derde punt van aandacht was de uitvoerbaarheid van het ontwerp. Ruimtevaarttechnologie, peperdure materialen, bedenkelijke constructiemethoden en buitensporige afmetingen moesten afvallen. Soms

moesten daardoor mooie, vindingrijke en interessante ontwerpen afvallen.

Bij de keuze van de acht winnaars heeft de jury rekening gehouden met de diversiteit van de inzendingen. Naast ontwerpen die enig in hun soort waren wilden we ook de beste van verschillende typen inzendingen laten uitvoeren. En zo kwamen we tot de volgende lijst, waarin de titels in alfabetische volgorde staan.

Archive

Van Lada Hrak en Danielle Huls.

Omdat hieruit een duidelijke keuze voor het atelier als uitvalsbasis en opslagruimte is gemaakt. De notie van het archief is speels uitgewerkt en gecombineerd met de functie van het atelier als plek om met vrienden op verhaal te komen. Een eigenzinnig en aantrekkelijk bouwsel.

BinnenBuiten

Van Thomas Gillet (in samenwerking met Kobbe Nouwens en Michel Heesen)

Het atelier als interface tussen de binnenwereld van de kunstenaar en de buitenwereld wordt hier met satirische inzet visueel gemaakt. Wat rest is een monument voor het bekijken van de wereld op een onafhankelijke en open manier. Waarschijnlijk onbruikbaar als atelier, maar een bouwsel dat wel beklimbaar en begaanbaar is om de andere ateliers op het terrein in perspectief te bekijken.

Duck and cover

Van Roger van Bergen

Een van de weinige inzendingen die uitging van een conflicthouding tussen heersende cultuur en kunstenaar. Dit voorstel berust op het idee dat kunstenaars er goed aan doen ondergronds te gaan en te zorgen voor veilige schuilplaatsen tegen de hysterische media, de onverdraagzame meute, de paranoïde overheid en terroristen. Dit is een luxe bunker, waarin je behalve wonen en werken ook kunt exposeren in afwachting van betere tijden.

Fabrieksgeheim

Van Paul Peters

Je kunt het nostalgie noemen, maar het is wel een voorstel dat tot nadenken stemt. Peters pleit voor een doorsnee loods met grote stalen schuifdeur, omdat in zulke anonieme fabrieksgebouwen kunstenaars altijd het beste hun eigen plekken hebben kunnen scheppen. Inmiddels ziet niemand meer iets in zulke spartaanse omgevingen, behalve kunstenaars. Of bestaan zulke kunstenaars niet meer? Het ontwerp zou zelfs als schaalmodel nog bruikbaar zijn.

Havoc Milk

Van Tim Piët en FLAT architects (Jos Blom, Wopke Schaafstal)

Met als uitgangspunt de sobere atelierswoningen aan de Zomerdijkstraat is een overrompelend gebouw ontstaan. Alle elementen die bedacht waren als speciale

eigenschap ten behoeve van het werk van de kunstenaar zijn hier uitvergroet en op zwierige wijze verbonden. Het resultaat is iets dat als beeld verrast en nieuwsgierig maakt, onvermoede mogelijkheden biedt in het gebruik en ronduit jaloers maakt: met zo'n gebouw om je heen wil je graag kunstenaar zijn, wat dat ook inhoudt. Misschien is het raadselachtige aan het gebouw wel de beste eigenschap van dit lucide ontwerp voor de kunstenaar van vandaag.

Kunst in het park

Van Jules Ruyters

Een stijlvol vormgegeven ontwerp dat gebaseerd is op een rijk menu van verschillende modules, die de behoeften van verschillende soorten kunstenaars kunnen bedienen. De schakeling ervan levert een interessante mengeling van afgesloten en gedeelde binnen- en buitenruimtes op. Niet in de laatste plaats door het gebruik van de daken en de pleintjes en nissen die ontstaan door de koppeling van ongelijksoortige elementen. De rijkdom van dit ontwerp zit in de flexibiliteit en de erkenning van de grote verschillen tussen kunstenaars.

Metamorph

Van Ruud van der Zanden en Gert-Martijn Zwartsenburg

Deze constructie biedt een ingenieuze combinatie van werk- en kantoorruimte, een gelegenheid te exposeren en zelfs optredens te organiseren. Spectakulair is de verrijdbare wand die een hoge tribune en een bruikbare tussenruimte scheidt. Een aantrekkelijk ogend en uitdagend gebouw, zonder aanstellerij, waar beslist kunstenaars voor te vinden zullen zijn.

ParkPark

Van Cecilia Hendrik en Anika Ohlerich

Een uitbundige en provocerende reactie op de vraag naar het hedendaagse kunstenaarsatelier. In een onaanzienlijk gebouwtje wordt door assistenten geploeterd voor de ster die een kunstenaar geacht wordt te zijn. De artiest komt aanrijden en parkeert zijn bolide, om dan zijn werk en zichzelf hoog boven de massa en de collega's te verheffen en in de schijnwerpers de aandacht te vangen. Een kermisachtig en vrolijk ontwerp, met een kleine angel. Al was dit voorzien als een kleine vinexwijk met brede stroken asfalt voor een hele stam artiesten, dit ene exemplaar brengt het statement van de makers goed over.

De jury wenst de winnaars geluk en uiteraard veel succes bij de uitvoering van hun ontwerpen op de Nieuwe Meer deze zomer.

Dank aan de Stichting Nieuw en Meer en vooral de geestelijk vaders en verzorgers van de prijsvraag: Holger Nickisch en Stefan Strauß.

Tot slot:

Het voornemen om na uitvoering in de gekozen ontwerpen installaties van kunstenaars te exposeren leidde tot kritische gedachten bij de jury. Ze wil er met nadruk op wijzen dat alle gekozen ontwerpen op zichzelf het exposeren en

aandachtig bekijken waard zijn en dus geen invulling of verfraaiing nodig hebben.

Maar dat wil niet zeggen dat er geen gelukkige combinaties zouden kunnen bestaan tussen de winnende ontwerpen en het werk van kunstenaars die voor dit doel hun voorstellen hebben ingezonden. In een enkel geval (PARKPARK) ligt de noodzaak van een kunstinstallatie zelfs in het verlengde van het architectonisch ontwerp.

Twee ontwerpen moesten naar het oordeel van de jury leeg blijven: **BinnenBuiten** en **Fabrieksgeheim**.

Hieronder de door de jury bepaalde combinaties. De volgende stap bestaat eruit dat de kunstenaars in overleg met de architecten hun presentatie aanpassen aan de ontwerpen.

In **Archive** zal een selectie van werk van een groot aantal kunstenaars op de Nieuwe Meer te zien zijn, bij wijze van *Tableau de la Troupe*.

Duck and Cover wordt het onderkomen voor de films van *Sabine König*.

De vervreemdende collage-achtige tekeningen van *Tammo Schuringa* passen naar ons inzicht het best in het **Havoc Milk** gebouw.

Kunst in het Park biedt de meeste mogelijkheden voor de lichtwerken van *Johan Vonk*.

Lydia Schoutens projecties worden de eerste kunstwerken die in **Metamorph** te zien zijn.

ParkPark biedt het ideale platform en de juiste atmosfeer voor de uitbundige VJ projecties van *Vera Bros*.

Hans Aarsman
Jorinde Seijdel

Luc Deleu
Dirk van Weelden

Tom Frantzen
Barbara Visser

Appendix:

De volgende inzendingen werden naast de winnende ontwerpen in de derde selectieronde besproken maar uiteindelijk niet gekozen:

839

Pop-up-huis

SHOW_OFF

Global office

Learning from Mies

Conception of scale

ATELIER DOORSNEE

Compositie nr. 3

Untitled 1

Taper familiy

MA-MU